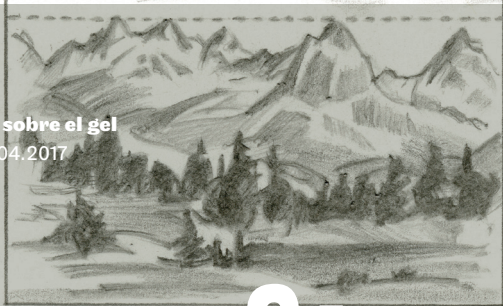

Caminar sobre el gel

17.01 - 02.04.2017

CAMINAR SOBRE EL GEL

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

SANTAMÒNICA

Caminar sobre el gel

Èpica i disfuncionalitat en la pràctica artística

Pauline Bastard

Lúa Coderch

Rafel G. Bianchi

Lluís Hortalà

Fermín Jiménez Landa

Pere Llobera

Mercedes Mangrané

Àngels Ribé

Irena Visa

Comissari: David Armengol

Arts Santa Mònica, Barcelona

Del 17 de gener al 2 d'abril de 2017

Quan camino, és un bisó el que camina.

Quan descanso, és una muntanya la que reposa.

Werner Herzog

A l'hivern del 1974, un jove Werner Herzog decideix anar caminant de Munic a París per visitar la seva amiga i crítica de cinema Lotte Eisner, que està molt malalta a l'hospital. En lloc de viatjar ràpidament a la capital francesa per reunir-se amb Eisner, Herzog inicia un viatge solitari a peu que, segons ell, mantindrà la seva amiga amb vida mentre ell camini. La seva aventura va durar del 23 de novembre al 14 de desembre de 1974. Quatre anys després, aquesta gesta va donar peu a la publicació d'un petit assaig: *Del caminar sobre hielos*.

Caminar sobre el gel és una exposició col·lectiva que situa el seu punt de partida en aquest relat. El cineasta alemany descriu de manera minuciosa els paisatges, situacions i pensaments que l'acompanyen durant el viatge. I que ara es tradueixen a l'àmbit de les arts visuals, on l'absència de practicitat de la seva travessa obre dues possibles interpretacions: d'una banda, l'activació del paisatge a través de la *performance* i l'experiència directa; de l'altra, una anàlisi sobre la disfuncionalitat de l'art, un context capaç de destinar grans esforços i energia a empreses alienes a les convencions que configuren el nostre entorn social.

El romanticisme individualista de Herzog i la seva fascinació per allò o aquell que se situa al límit (geogràfic, humà, possible, necessari, etc.) ens suggereixen a la vegada una manera específica d'entendre la pràctica artística des del present. Una lectura particular en la qual, ja sigui per necessitat individual o per progressiva desil·lusió o desencantament d'allò col·lectiu, la condició de l'artista es mesura mitjançant la perseverança eufòrica del repte.

Després d'una primera vida a Bòlit Centre d'Art Contemporani de Girona, l'exposició s'adapta ara al Nivell 1 de l'Arts Santa Mònica de Barcelona. A causa de les característiques de la sala —un passadís ampli situat al primer pis—, aquest segon capítol potencia les connexions d'espai i temps que defineixen la gesta de Herzog: la seva caminada en línia recta de Munic a París i l'avanç cronològic del seu relat. El plantejament expositiu converteix la visita en una seqüència de temps condicionada per la linealitat estricta d'un recorregut. D'esquerra a dreta, les obres s'exhibeixen davant nostre amb autonomia pròpia. No existeix diàleg a l'espai, però sí en el temps.

Àngels Ribé

Caminar sobre gel

1984-2016

Vídeo i dibuix

Tinta sobre paper

El recorregut s'obre amb dues obres d'Àngels Ribé (Barcelona, 1943): un binomi format per un vídeo de nova producció i un petit dibuix dels anys vuitanta. Contagiada pel relat de Herzog, l'artista decideix interpretar la seva peculiar acció amb un doble joc performatiu. Al vídeo, un grup de persones creua un lloc sense referències espacials mentre fa un simple moviment d'avanç; una coreografia silenciosa que simula l'acte de caminar sobre el gel i evoca, des de la literalitat de la vivència, una idea de fortalesa i fugida. Al seu costat, el dibuix representa un altre flux orgànic que transita en la mateixa direcció: dues pinzellades, una de pintura negra i una altra d'aigua, creuen la tela en un segon acte de resistència.

Rafel G. Bianchi

How to Paint Mountains

2016

Instal·lació de dibuixos

185 x 366 cm

Col·lecció Nacional d'Art Contemporani

Generaltat de Catalunya

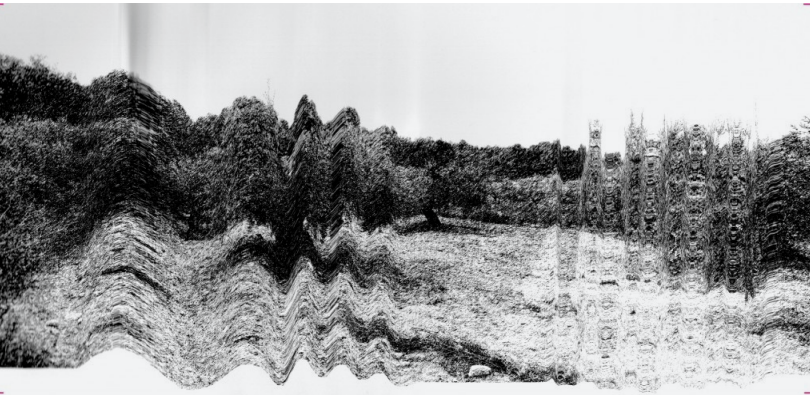
Des d'un similitud conceptual entre la seva condició d'artista i l'imaginari de la muntanya, *How to Paint Mountains (Com es pinten les muntanyes)* (2016), de Rafel G. Bianchi (Olot, 1967), ofereix un exercici d'esforç, tenacitat i conquesta sense sortir de l'hàbitat de treball del pintor, el taller. Una obstinació discursiva que el porta a entusiasmar-se per una dinàmica més propera a la imitació que a la creació, més sensible al gest repetitiu que a l'acte genuí, i que en aquest cas pressuposa un acte d'aprenentatge mecànic: seguir al peu de la lletra els ensenyaments i suggeriments d'Alfred Wands, pintor de muntanyes, i dur a terme totes les tasques proposades al seu llibre homònim publicat el 1970. Un procés de llarg recorregut que exhibeix sense complexos dues anomalies: a la primera, lluny de les dimensions habituals del llenç, Bianchi se centra en el format de pàgina i manté l'escala reduïda de les imatges del llibre; a la segona, i reforçant el caràcter processual del copista, decideix mostrar el projecte sense acabar.

Lúa Coderch

When Other Birds are Still

2017

Intervenció sonora i textual

When Other Birds are Still (*Quan altres ocells estan en silenci*) és una peça sonora de Lúa Coderch (Iquitos, Perú, 1982) que ens acompanya al llarg de tota l'exposició. Prenent com a punt de partida enregistraments de camp fets per l'artista al llac Walden, a l'Estat de Massachusetts (Estats Units), així com les descripcions dels sons del bosc que Henry David Thoreau va incloure al seu llibre *Walden, or Life in the Woods* (*Walden, o la vida als boscos*) (1854), Coderch genera un paisatge suposadament natural però imitat íntegrament a través de la seva veu. Per fer-ho, manipula el so reduint-ne la velocitat, fragmentant-lo i adaptant-lo al seu registre vocal, i després el memoritza i el torna a la seva velocitat originària. El resultat és un so basat en la veracitat estricta de la naturalesa, però que a la vegada esdevé enterament fals. Així, la memòria sonora del paisatge barreja diverses vivències: la de Thoreau a mitjan segle XIX, la de Coderch a l'estiu del 2016 i, finalment, la nostra com a usuaris de l'exposició entre gener i abril del 2017.

Irena Visa

Les dues antenes del repetidor de Rocacorba

2016

Instal·lació de dibuixos

10,5 x 15,5 cm c/u

Les dues antenes del repetidor de Rocacorba (2016), d'Irena Visa (Banyoles, 1985), depèn d'una dinàmica de col·laboració grupal que especula amb la capacitat de comprendre i interpretar un paisatge mai vist. Com si es tractés d'un joc, l'artista defineix una sèrie d'instruccions i pautes que han de ser assumides pels participants: imaginar i dibuixar un lloc que no coneixen —l'estany de Banyoles, un territori de pertinença tel·lúrica per a Visa— únicament mitjançant una descripció textual escrita per ella mateixa i enviada per correu a cadascun d'ells. La relació epistolar que determina el procés de treball entre artista i col·laboradors culmina amb una col·lecció de postals de l'estany en les quals l'imaginari particular de Visa s'enfronta als múltiples suggeriments paisatgístics derivats de l'intercanvi.

Pauline Bastard

Les états de la matière

2013

Instal·lació. Vídeo HD, bigues de fusta i pedres

1h 40 min

A partir d'elements videogràfics i escultòrics, la instal·lació *Les états de la matière* (*Els estats de la matèria*) (2013), de Pauline Bastard (París, 1982), exhibeix la peculiar tornada de diversos materials de construcció —pedres, fusta, terra, etc.— a la seva condició primigènia com a naturalesa. Després de comprar una casa de camp, l'artista en desmunta a poc a poc les estructures de fusta i els murs de pedra per tornar-los al seu estat natural. Un acte performatiu de reintegració en el paisatge que suscita un nou i inesperat ritual. Sense esperar res a canvi, la matèria s'allibera de la seva funció instrumental o, fins i tot, n'adquireix una de nova transformada en mobiliari expositiu. Com a complement discursiu, l'obra inclou la relació contractual entre l'artista i l'antic propietari de la casa.

Lluís Hortalà

453 pedres

2009

Carbó sobre polímer i tela muntada sobre fusta

155 x 204 x 2,5 cm

453 pedres (2009) és un dibuix de grans dimensions de Lluís Hortalà (Olot, 1959) que, amb una precisió hiperrealista, mostra la teulada d'una casa rural dels Pirineus. Un exercici meticulós de representació de cadascuna de les lloses de pissarra que converteixen la construcció en una mena de paisatge natural. Es tracta d'una peça bidimensional que respon a la posició d'escultor de l'autor; és a dir, la d'aquell que mira, pensa i reconeix el seu entorn mitjançant el volum i l'espai. A partir d'aquí, la matèria i la seva imatge inicien un joc de múltiples tensions entre contraris: el macro i el micro, l'endins i l'enfora, el pensament i l'acció. En el seu cas, una experiència de proximitat amb la pedra que sempre connecta amb allò viscut en primera persona.

Mercedes Mangrané

Pista I, II, III, IV, V

Suelo mojado I, II, III, IV

Esterillas I, II, III

2016

Oli sobre lli

22 x 27 cm / 16 x 22 cm

El conjunt pictòric de Mercedes Mangrané (Barcelona, 1988) planteja tot un seguit d'aproximacions lliures a diversos terres de gimnàs i escenaris esportius; llocs definits per complexos reglaments d'ús destinats a l'esforç físic que estableixen vincles indirectes amb la idea de paisatge natural. Es tracta d'una configuració territorial d'ordre simbòlic —no trepitjar les línies, no sortir-se del carril, marcar-se i complir uns objectius, etc.— que es transforma en un exercici d'abstracció geomètrica i minimalista. De manera subtil, la literalitat de les diferents sèries —*Pista*, *Suelo mojado* (*Terra mullat*), *Esterillas* (*Estoretes*) (2016)— remet a conceptes propis de l'experiència en la naturalesa.

Fermin Jiménez Landa

El mal de la taiga

2016

Video digital 16:9, monocanal, ciclomotor

4 min

El mal de la taiga (*El mal de la taiga*) (2016) és una videoinstal·lació de Fermín Jiménez Landa (Pamplona, 1979) que resumeix un viatge de fugida cap enllloc. Seguint el popular esquema de més gran a més petit de les matrioixques, l'artista inicia un recorregut estrictament definit quant als mitjans de transport —un camió que conté un cotxe que conté una moto—, però absolutament obert i dispers pel que fa a la seva destinació. A mesura que el vehicle més gran es queda sense benzina, el més petit agafa el relleu i continua la ruta. Una gesta inútil i alliberadora que, malgrat la seva disfuncionalitat manifesta, culmina d'una manera absurda i solemne: quedar gratament aïllat en un punt imprecís del sud de França.

Pere Llobera

Què travessa viu els anys?

2015-2017

Oli sobre tela

170 x 150 cm

Què travessa viu els anys? (2015-2017), de Pere Llobera (Barcelona, 1970), és una pintura a l'oli en la qual la construcció d'un moment dramàtic i totalment fora de l'ordinari s'erigeix en eix discursiu de l'escena. Un be —una picada d'ullet al be místic de Jan van Eyck— es troba sol i indefens al mig de la riera de Montcada, als afores de Barcelona. Una situació insòlita i tibant que ens porta a qüestionar-nos la mateixa essència del treball en art: però qui ha posat el pobre be aquí al mig? I com se'n sortirà? Preguntes sense resposta que, simplement, constaten la potencialitat inútil de la condició de l'artista; al cap i a la fi, una posició tan imprescindible com suposadament irrellevant. A més, i d'una manera similar a Herzog —que es resisteix a arribar a París i, per tant, a allò que l'espera allà—, Llobera expandeix el seu procés de treball fins a convertir la pintura en una obra en un continu estat inacabat.

Lluís Hortalà

All the Mountains that I Have Climbed (London Version)

1999

Fang sense coure

40 × 700 × 30 cm.

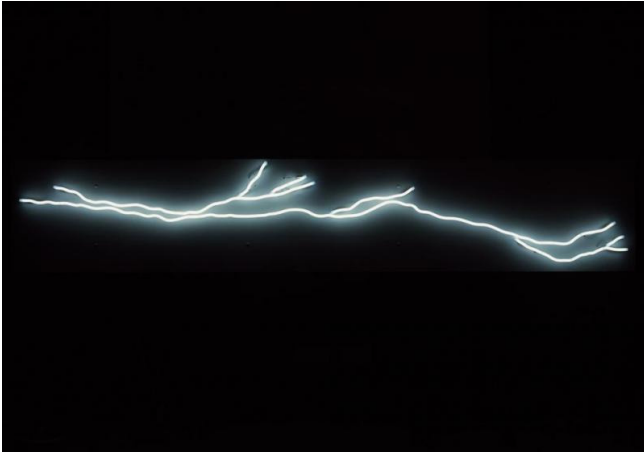
A continuació, una altra peça de Lluís Hortalà insisteix en l'escultura i en la muntanya, dos elements que han marcat gran part de la seva trajectòria i la seva biografia. Com indica el títol, *All the Mountains that I Have Climbed (London Version)* (*Totes les muntanyes que he pujat (Versió londinenca)*) (1999) és una síntesi objectual de la seva experiència com a escalador. Una serralada fantàstica i impossible que reproduceix, amb fang sense coure, totes les muntanyes que l'artista va escalar durant els seus anys d'alpinisme. Un gest manual —modelar amb fang— que, de memòria, i sense cap rigor geogràfic, rememora tota l'èpica de la conquesta.

Àngels Ribé

En campo abierto

Neó

50 × 300 cm

En campo abierto (*A camp obert*) (2003) és una instal·lació d'Àngels Ribé en la qual, novament, l'artifici de l'art —en aquest cas una escultura de llum— aconsegueix fer perdurable un moment fugaç i irrepetible: un llampec, una descàrrega elèctrica imprevisible i colpidora capaç de generar, del no-res, un paisatge únic. L'artista aconsegueix congelar el temps i l'experiència excepcional de la seva contemplació. Curiosament, el camp obert al qual es refereix el títol (la naturalesa) és interpretat ara des de l'espai tancat de la sala d'exposicions.

Finalment, i a mode de recorregut circular, el nostre trajecte culmina amb un documental vinculat a Werner Herzog: el film de Les Blank *Werner Herzog Eats His Shoe* (1980). Després de perdre una aposta amb el també cineasta Errol Morris, Herzog compleix la seva paraula i es menja la sabata mentre dóna una conferència sobre cinema.

En definitiva, *Caminar sobre el gel* analitza la fragilitat i la intensitat de l'acció de Herzog —la d'avançar per un lloc inestable, incert— mitjançant una trobada entre artistes de diverses generacions i procedències. Artistes que comparteixen el seu gest simbòlic i inútil. En aquest sentit, l'exposició no és més que un homenatge a la condició disfuncional i poderosa de l'artista. Al cap i a la fi, són ells els qui són capaços de menjar-se les seves sabates. Per cert, Lotte Eisner va vèncer la seva malaltia i no va morir fins al 1983.

Les Blank

Werner Herzog Eats His Shoe

1980

Video documental

20 min

Activitats

— Dijous 26 de gener, a les 19 h

Sortir-se de la pista: sobre els límits entre l'art i la literatura

Conversa amb Donatella Iannuzzi (editora) i Alicia Kopf (artista i escriptora)

Donatella Iannuzzi és editora i fundadora de Gallo Nero, l'editorial que el 2015 va publicar en castellà *Del caminar sobre hielo*, de Werner Herzog.

Alicia Kopf és artista i escriptora. L'any 2015 va publicar *Germà de gel*, una novel·la sobre l'èpica de l'exploració polar tractada des d'allò íntim i propi. El 2016, Kopf va publicar *Hermano de hielo*, la seva versió en castellà, també escrita per ella mateixa.

— Dijous 2 de març, a les 19 h

S'amagaven darrere els arbres

Projecte d'Anna Dot per a la Ruta Walter Benjamin 2016

A *S'amagaven darrere els arbres*, Anna Dot evoca els processos de censura literària de les traduccions d'obres de Walter Benjamin i Hannah Arendt durant el franquisme, tot prenent, d'una banda, els Pirineus Orientals i la comarca de l'Alt Empordà com a espais de trànsit i memòria, i de l'altra, els *book-people* descrits per Ray Bradbury a la seva novel·la *Fahrenheit 451* (1953) com a experiència performativa. Participaran en la presentació Edgar Díaz i Palma Lombardo, encarregats de la documentació audiovisual del projecte.

— Dissabte 4 de març, d'11 h a 14 h

Tots contra tots – Kickboxing socràtic

Taller dialèctic amb Pere Llobera

«Sovint tinc la impressió que, per treballar en art, molt més que tenir una veu sobre les coses, es tracta de ser bo fent mesuraments: mesurar-ho tot al voltant de la nostra feina. Massa símbol? Massa obra? A quina escala hauria de fer aquesta idea? Faria jo això si no m'haguessin donat la Botín? Què pensarà la meua mare del que faig? Puc aspirar a aquesta galeria? Em convé tenir galeria? Arrisco massa amb les meves declaracions públiques? Mar o muntanya? Pidolaire o emperador? *Outsider* o assimilat?» Pere Llobera

Inspirant-se en el debat socràtic, Pere Llobera proposa la pregunta com a possible sistema d'indagació sobre la pràctica artística. El taller s'adreça a artistes, comissaris i altres perfils interessats en qüestions d'autoria i trajectòria individual o col·lectiva.

«Bruno huye. Por la noche entra en un telesquí abandonado. Debe de ser noviembre. Acciona la palanca principal. El telesilla funciona durante toda la noche sin sentido y el trayecto entero está iluminado. Por la mañana la policía detiene a Bruno.»»

Werner Herzog

Del caminar sobre hielo

Arts Santa Mònica

Direcció

Director Jaume Reus

Exposicions

Coordinació general Fina Duran Riu

Edicions Cinta Massip

Direcció tècnica Xavier Roca

Activitats

Coordinació general Marta Garcia

Relacions externes Alicia González

Àrea tècnica Eulàlia Garcia

Administració

Responsable de gestió Cristina Güell

Àrea d'exposicions Mònica Garcia Bo

Secretaria de direcció Chus Couso

Comunicació

Coordinació general Jordi Miras Llopart

Web i xarxes socials Luis Villalón Camacho

Difusió Juanjo Gutiérrez

Exposició

Caminar sobre el gel.

Èpica i disfuncionalitat en la pràctica artística

Caminar sobre el gel és una co-producció de Bòlit Centre d'Art

Contemporani de Girona i Arts Santa Mònica, Barcelona

Comissari David Armengol

Disseny de l'exposició Xavi Torrent

Muntatge

Disseny Gràfic Vellut

Col·laboradors

Agraïments Adolf Alcañiz, Luis Álvarez, Roser Aponte, Maria Beltran, Mª Asunción Carbonell, Cristina Estrada, Eva Fàbregas, Elena Fernando, Joana Figueroa, Regina Giménez, Geraldine Guyon, Domingo de Guzmán Ruiz-Giménez, Jerónimo Hagerman, Andrés Hispano, Mariana Iturralde, Samuel Labadie, Mercedes Lafaja, Consol Llupià, Gabri Molist, Esther Nacenta, Minna Nyrhien, Jonathan Rigall, José Rojano, Pol Solana i Sara de Ubieta

Galeria Àngels Barcelona, Ana Mas Projects, F2 Galería, Galeria Joan Prats, Nogueras Blanchard, RocioSantaCruz i Palma Dotze

Arts Santa Mònica
Centre de la creativitat

La Rambla, 7
08002 Barcelona
T 935 671 110
artssantamonica.gencat.cat

Entrada lliure

De dimarts a dissabte, d'11 a 21 h
Diumenges i festius, d'11 a 17 h
Dilluns, tancat

Visites guiades sense inscripció prèvia

Dissabtes a les 18 h i diumenges a les 12 h

Grups

Contacte:
T 935 671 110
coordinacioasm@magmacultura.com

Producció

